

ב א מיי פייט מהל'
איסת הל' י סמט עשן
מת טושיע אהייע סיי קייב
סעקי א'
בא ב מיי פייט מהל'
מהלת הלכה ז סמט
עשן לו טושיע ח"מ סיי רעו
סעקי ג וסי רעו סעקי טו'
בא ב מיי שם הל' ח סמט
עשן לו טושיע ח"מ סיי
סעקי א'
בא ג מיי שם הלכה א סמט
שם טושיע ח"מ סיי
רעו סעקי א' :

רבינו גרשום

דומין להרם. שהיו יבשין:
ולבסוף. בזכותו דומין
לחוס יהודי משתמרים ואינם
נרקבים: כאשר דבר משה.
ולא דבר ממש אלא כמו
שכתוב בספר משה ויעלי
בנה יוביא עד חברון זה
היה לבב שפירש מעצם
מרגלים והיה הולך לחברון
לקברי אבות להתפלל לשם:
פרוורוה. הכפרים שסביב
הבית נתן לו ולא חברון
ממש לפי שהיא היחה עיר
מקלט: פ"ם אחד הבה
ואחד הבת לגולה. בדאמר
בגמ': אלא שהבן נוטל פי
שנים וכו' והבנות זיונות
מנכסי האב והבנים יוזרו
על הפתחים. משום דהכי
כתב לה בנן נוקבין ירוחון
ליכי מניא וכו': אלימא
דירתי חדודי בשדה: והתנן
בן קודם לבת. ועוד קיויא
אחרת דאפי' כי הידי
ירחיה דקתני מתי' אלא
שהבן נוטל פי שנים היכי
מיוחסת הא אמרת אחד
הבה ואחד הבת לגולה דכי
הרדי גבינה וליכה נכסי
טפי מהאי: אמר בר נתנן
שהי מיוחסת מתי' אחד
הבה ואחד הבת. במקום
דליכא בן נוטלת בראוי
לאביה ככמוחזק לאביה:
הא נמי תניא. במתני' בנות
צלפחד נטלו ג' חלקים
חלק אביהן שהיה מיוצאי
בערים [ואי] [ואי] דאיתי ופד
לא היה מוחרק בחני נכסי
ותתי זמני למה לי. ועוד
אפי' מצית למימר דאתא
לאשמועי' דבת נוטלת בראוי
ככמוחזק הא דקתני מתי'
אלא שהבן נוטל פי שנים
היכי מיתרי' הוא בת במקום
דלית בן נוטל פי שנים:
אמר רב פפא הכי תריץ.
אחד הבה של מת ואחד
הבת של מת במקום שאין
בן נוטלין בחלק בכורה
חחת אביהן: והא נמי
תניא ושהיה בכור נוטל ב'
חלקים. ובמקום דלא היה
צלפחד בן נוטל? הבהנות
ועוד מאי היא דקתני מתי'
אלא שהבן וכו' והא בת
נמי אי לית בן נוטלה שני
חלקים כבן: אמר רב אשי
הכי קאמר מתי' אחד הבה
בין הבנים. שאם היה לו'
בנים ואמר מאחד מהן אשי
פלוגי בני יירש כל נכסי
הכי נמי לבת בין הבנות אם
אמר תירש פלונית כל נכסי'
אי"פ שמועט בנות אחרות
מירושה דברוי קיימין והא
היינו אחד הבן ואחד הבת
שוין בהא: כמאן. אמרת
לחא מילת: כו' יוחנן בן
ברוקה. דאמר אם אמר על
מי שדאוי לירושו פלוגי
יטול כל נכסי דברוי קיימין
בכל אמר ונכרי יירש כל
נכסי במקום בנים לא אמר
כלום. והואיל דאמרה ר'
יוחנן חדא וימנא למה
לך לישנוי מילתא וימנא
אחריתא. וכי תימא משום
הכי אצטרך למימר דאק
סתם לך תנא דמתני' אחד
הבה ואחד הבת לגולה א'
וכן מוקיים לה רב אשי
לסתומי דהלבנתו כו' יוחנן

קרב: יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

סתם ואחר כך מחלוקת הוא ואין הלכה כסתם. תימה נהי נמי
ללא חשיב סתם גמור מ"מ אהני הא (י) לחשיב כרביים
וחשיב רבי יוחנן כרביים לגבי רביים ויכול להיות הלכה כמותו דהא
כריש מסכת זילה (דף ג. ושם) אמרי' גבי שבת סתם לן תנא

כר"ש דמתן ממתכין את הדלועין כו'
לע"ג דסתם ואחר כך מחלוקת הוא
דפליג עליה רבי יהודה דקתני רבי
יהודה אומר אם לא יהיה נבלה
יערב שבת אסורה אלמא לכלל
הפחות חשיב ההוא (י) כרביים לגבי
יחיד ושמא גרע טפי כשאין מחלוקת
בסמוך דליכא לנימנר להדר זיה
רבי מן הסתם ממה שסתם ו:
תימה

בתבי סרה וכתבי יחרם אמר ר' אלעזר
בתחלה פירותיה כחרם ולבסוף פירותיה
מסריחין ואיכא דאמרי בתחלה מסריחין
ולבסוף כחרם כלב דכתבי ז' ותנו לכלב את
חברון כאשר דבר משה וירש משם את
שלשה בני הענק (ב) חברון עיר מקלט הואי
אמר אביי פרוורוה דכתבי ואת שדה העיר
ואת חצריה נתנו לכלב בן יפונה באחוזתו:
ותימה

מתני' אחד הבה ואחד הבת בגולה אלא (ג) שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב
ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם (ה) הבנות נוונות מנכסי האב ואינן נוונות מנכסי
האם: (גמ') מאי אחד הבה ואחד הבת לגולה אילימא דירתי כי הדדי הא
תנן (א) בן קודם לבת כל יוצאי יריכו של בן קודמין לבת (סימן נפ"ש)
אמר רב נתנא בר יצחק הכי קאמר אחד הבה ואחד הבת נוטלין בראוי
ככמוחזק הא נמי תניא (ד) בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים בגולה חלק
אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ועוד מאי אלא אלא
אמר רב פפא הכי קאמר י אחד הבה ואחד הבת נוטלין חלק בכבורה הא
נמי תניא (ו) ושהיה בכור נוטל שני חלקים ועוד מאי אלא אלא אמר רב אשי
הכי קאמר אחד בן בין הבנים ואחד בת בין הבנות אם אמר יירש כל נכסי
דברוי קיימין כמאן כו' יוחנן בן ברוקא הא קתני לה לקמן (ז) יוחנן בן
ברוקא אומר אם אמר על מי שראוי לירשו דברוי קיימין על מי שאינו
ראוי לירשו אין דברוי קיימין וכי תימא קא סתם לן כרבי יוחנן בן ברוקא
סתם ואחר כך מחלוקת היא וסתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם ועוד
מאי אלא אלא אמר מר בר רב אשי הכי קאמר אחד הבה ואחד הבת שוין
בנכסי האם ובנכסי האב י אלא שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב ואינו
נוטל פי שנים בנכסי האם ת"ר (ד) לתת לו פי שנים רבי שנים כאחד אתה
אומר פי שנים כאחד או אינו אלא פי שנים בכל הנכסים ודין הוא
חלקו

נסיב סתם. זיהושע [יט]: **וכסי חרם.** זשופטיס: **צחלה.** קודם
שצאת ליד יהושע פירותיה דומין לחרם ישין ועיי' כחרם היבש
צלי שומן: **ולבסוף.** כשצאת ליד פירותיה מסריחין מרוב שמן
כששמריין אותן יותר מדאי ומעליותא היא משום שומן וזכותו של
יהושע גרס: **ואיכא דאמרי צחלה**
פירותיה מסריחין. מרוב שמן ולא
היו משמריין וגריעותא היא ולבסוף
פירותיה דומין לחרם כלומר שלא היו
שמניין יותר מדאי אלא צמדה שיכולין
להכניסם לאוצר ומתקיימין טובא
ומעליותא היא: **כאשר דבר משה.**
והיכן דבר דכתיב (ז) ולו אתן את הארץ
אשר לך זה ולבניו וזו היא חצרון
שדרך זה כדדרשינן באגדה (י) ובה על
חצרון (ט) מלמד שנשטתח כלב על מערת
צברי לדיקים שצחצחו והתפלל שם
לפני המקום שחיליהו ומעצם מרגלים
שלא ישל (ח) בהן עמיהן: **עיר מקלט**
הוא. כדכתיב זיהושע [כא] ולבני אחין
הכהנים נתנו את עיר מקלט הרוצח
את חצרון ואת מגרשיה: **פרוורוה.**

למגרש: מתני' אחד הבה ואחד
הבה כו'. כולה מפרש בגמרא: **אלא**
שהבן כו'. בגמ' מפרש מאי אלא:
ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם.
כדדרשינן לעיל (דף ק"א): לו משפט
הבכורה (ט) משפט הבכורה לאיש אצל
לא לאשה: **והבנות נוונות כו'.**
בנכסים מועטים ולא הבנות נוונות
לקמן צחלה מי שמת (דף ק"ט): מי
שמת והייח בניו וצנות בזמן שהנכסים
מרובין הבנים יירשו והבנות ז'ונו
נכסים מועטים ויסתו יזונו והבנות
ישאלו על הפתחים: **ואינן נוונות**
מנכסי האם. לא במרובין ולא
כחז לאשתו צנן נוקבין ליהוון לית

מניא והון מתוקן מנכסאי עד דחלקמן לגוברין [במנות נ:]: **גמ' דירסון כי הדדי.** בת צמקוס צנן מירש עם הבן: **והספן.** ללא ירתון כי הדדי: **בן קודם**
לבת כו'. והכא לא גרסי' ועוד מאי אלא דהא טובא קא פריך ליה ולא שיך למימר ועוד אלא היכא דפירכא במרייתא עדיפא מנקימיתא:
א"ר נתנן בר יצחק הכי קאמר אחד הבה ואחד הבת. צמקוס שאין צן שוין בגולה ליעול מה שהיה ראוי לצדיקה כאילו היה מוחזק לו דצן בנו
לא בת צנה של אדם וירשין אותו שעומדין בני צנים צמקוס צניס לירש את הזקן כדנפקא לן [קטו]. מוצן אִין לו [במדבר טו] עיין עליו ואם אין לו בת עיין עליה אלמא
הבה או הבת יורשין את מה שהיה ראוי לצדיקה לירש אילו היה קיים: **הא נמי טעניה.** דצנות צלפחד נטלו חלק הראוי לצלפחד ואציהן בנכסי חפר
ואע"ג דהוה ליה ראוי גבי צלפחד אציהן דאפי' אם מת בצייה חפר קאמרי' דנטלו צנותיו חלק הראוי לו אילו היה קיים דהא לא מפליג תנא
דמתני' מידי אלמא בת יורשת את הראוי לצדיקה צמקוס שאין צן. והוא הדין דהוה מני' למימר הא נמי תנינא (לעיל דף ק"ט). וכל יוצאי ירכו של
צן קודמין לבת דמהסתם שמעינן דאפי' בת הצן יורשת בנכסי זקן דהיינו ראוי לצדיקה שהרי מת אציה בצייה חפר וקניה ואפי' יורשת וקניה צמקוס
אציה אלא מעובדא דצנות צלפחד ניחא ליה לצאקשיי דמעשה רב: **ועוד.** אפי' תאמר דמשום סיפא קתני רישא שרונה לתת חילוק צנייהן צסיפא
מאי אלא היאך מוכס על הראשון הא לא קתני צרישא דנכסי האב ונכסי האם שוין דליתני צסיפא אלא שבדצור רב יש חילוק צין נכסי האב
לנכסי האם שהצן כו' וכוון דרישא קאמר דצן וצת שוין לא היה לו לשנות צסיפא חילוק דאב ואם אלא חילוק צין צן לבת והכי ה"ל למיתני אלא
שצנן נוטל פי שנים אצל לא הבת והצת מיוונת מן הנכסים אצל לא הבת: **וה"ג ועוד מאי אלא אלא אמר רב פפא כו'.** וכן כבולהו גרסי' תרי
זימני אלא: **אלא אמר רב פפא כו'.** לרב פפא נמי קשיא ליה אלא כדלקמן וציהו לא צח לתר האי אלא אצל קושיא קמייתא הא נמי תנינא
אחא לתרזוי ולקוומה צענין אחר דלא תקשי מהיחא מתני' דלעיל. ומהיחא מתני' דלקמן דמקשינן לרב פפא מינה אכתי לא הוה מסיק אדעתיה.
וכן כולם: **אחד הבה ואחד הבת.** צמקוס שאין צן נוטלין חלק בכורה אציהן אע"פ שמת בצייה חפר וקנים דכי היכי דירתי חלק פשיטותו הכי נמי
ירתי חלק בכורתו וכדפרישית צפירקין דלעיל (דף קטו): ד"ה ושהיה) גבי מתני' דצנות צלפחד והבצתי ראיה מצרייתא דכצורות ומגמרם ירושלמי:
הא נמי טעניה. שהיה צלפחד בכור ואע"פ שמת בצייה חפר נטלו צנותיו חלק בכורתו עם חלק פשיטותו וכשמת חפר ואח"כ צלפחד לא היה צריך
להשמיענו אחד הבה ואחד הבת נוטלין חלק בכורה דכוין דמת הזקן חתלה מיד ירש הבכור חלק בכורתו דאין כאן ראוי כלל וכשמת הבכור
אחרי כן פשיטא דירשוהו בניו הן חלק פשיטותו הן חלק בכורתו: **ועוד מאי אלא.** מי דצר עדיין למעלה בנכסי האם דקאחא לאציפולוגי
צסיפא צין נכסי האב לנכסי האם: **אחד צן צין הבנים.** ולא אחר צין הבנים דליתנו יורש כלב לעשמו יורש דמתנה הוא על מה שכמוצ צמורה
ועד שיתן לו צלשון מתנה לא קני דמתנן צפירקין (דף ק"ב): **צח צין הבנות.** ובן אִין לו: **אם אמר יירש כל נכסי דצרי קיימין.**
הואיל ובר ירושה הוא צמקא ונפקא לן [גס] מציבס הנחילו את בניו [דברים כא] שמנחיל לבניו כל מה שירצה. והיינו דקתני אחד הבה ואחד הבת דין שיהי שיהו
האב להנחיל כל הנכסים לאחד מן האחין או לאחת מן האחיות היכא דאין צן: **ופרכינן כמאן כרבי יוחנן כו' ועוד מאי אלא.** דאפי' אם תאמר
שהרצה יש סתם ואח"כ מחלוקת בגמרא צענתלה ראה את דצרי התנא ההוא וסתמן ואח"כ חזר צו ופירשו ומשנה ראשונה לא זוה ממקומה מאי
אלא: אחד הבה ואחד הבת. צמקוס שאין צן שוין בנכסי האם לירש חלק חלק: **ובנכסי האב.** שאין חילוק צין נכסי האם לנכסי האב צין לענין
ירשת הבנים צין לענין הצנות חוץ משני דברים שיש חילוקין צין נכסי האם לנכסי האב דהיינו בכורה ומוון כדמפרש ואזיל אלא שהצן הזכר
נוטל פי שנים בנכסי האב ולא בנכסי האם דלענין ירושת הבן יש חילוק צין נכסי האב לנכסי האם אצל לענין ירושת הבת אין חילוק
צין נכסי האב לנכסי האם דאין צת נוטלת בכורה כדדרשינן צסיפרי [מלא כאו לו] וילדו לו צנים [דברים כא] הבנים צמורה הזאת ואין הצנות צמורה הזאת
ועוד חילוק אחר שהצת מיוונת כו' ומיהו הבה צוה לענין מוונות צנשינן שהרי יורש הכל והיכא דאין לו מה לירש צפילו מוונות אין
לו כגון בנכסים מועטיין דאב: **פי שנים כאחד.** כנגד אחד מן האחין נוטל פי שנים שאם היו חמשה אחין חולקין הנכסים בצשה חלקים
ונוטל הבכור פי שנים (א) מהן: **כלל הנכסים.** שנוטל פי שנים ככולן: **ודין הוא.** דפי שנים כאחד שחלקו היא עס ה' אחין דומה לחלקו
עם אחד כשאין עס אלא בכור ופשוט נוטל פי שנים (ב) כלל הנכסים ממה נפשך דפי שנים כאחד הוא וגם פי שנים כלל הנכסים:
והיה

מסורת הש"ס

(א) מסות י. ג (צ) וצבורות נא:
א) לעיל קטו. סבורות ל.
ד) לעיל קטו: ח) גסס,
דף קל. ו) [דברים א],
ח) אטותה ל: ט) [במדבר
יג, ו] [דברים כא], ט) וצבילה
חילוה מ"ש רשעים כאן וע"ע
מו"ס יצמות מה. ד"ה ודלמא,

תורה אור השלם

1 יחזור אורו בגבול
נהלתו בהמנת חרם בור
אפרים מצפון לדר געש.
שפותים ב ט
2 יחנה קלב את חברון
כאשר דבר משה וירש
משם את שלשה בני
הענק:
3 ואת שדה העיר ואת
חצריה ונתנו לקלב בן יפונה
אחרת: וירשם כא ב
4 כי את הבכור בן חששונה
יביר לקח לו פי שנים בכל
אשר יוצא לו כי הוא
ראשית אנו לו משפט
הבכרה: דברים כא ז

הגהות הב"ח

(א) רש"ש ד"ה כאשר דבר
וה' שלא ישל עמיהו לל'
ומשם צנן מתקן: (ב) ד"ה
פי שנים וכי פי שנים כאחד
מהן: (ג) ד"ה ודין הוא וכו'
ופשוט נוטל פי שנים כאחד
הכפ"ח וצ"ח מ"ה פי שנים
כלל הנכסים: (ד) תוס' ד"ה
סתם וכו' מ"מ אהני הא
סתמא דנכסי: (ה) הדין
לכלל הפחות שצני ההוא
סתמא כרביים:

מוסף רש"י

פרוורוה. כפרים ומלרים
הסמוכות לה וקולות על
זמה נתן לכלל (מתות י').
ואינו נוטל פי שנים
בנכסי האם. נכסי מלג
[בבורות ו:] וכו' ושם סס.
בן קודם לבת. ראובן קודם
לנינה אחרת לירש את יעקב,
וכן כל יוצאי יריכו של ראובן,
אם מת ראובן קודמין לנינה
של מנון וכן צנן על אפק דור
לנינה לירש נכסי יעקב, וכן
סלן קודמין לנינה (מעיל
יט). בנות צלפחד נטלו
שלשה חלקים. ראה לעיל
קטו. ג' יוחנן בן ברוקא
אומר. ראה לקמן קל א.
קכ. ב.

בן ברוקא וזה סתם ואחר כך מחלוקת היא דרובן פליגי עליה דר' יוחנן בן ברוקא וכל סתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם. ועוד אפי' מצית למימר דסתם לן תנא הלכה כו' יוחנן בן ברוקא הא דקתני אלא שהבן נוטל והכי נפיל בהא
מילתא: מר בר רב אשי הכי קאמר מתי' אחד הבה ואחד הבת. במקום שאין צן שוין בנכסי האם (ג) בדאמר לעיל בכל אשר ימצא לו ולא לה: לתת לו. לבכור: פי שנים כאחד שאם היה לו י' בנים וחלקו הנכסים בי"א חלקים נוטל
הבכור ב' חלקים ויזנו פי שנים כאחד: אהא אומר פי שנים כאחד או אינו אלא פי שנים בכל הנכסים. דמצית למיטען הבכור פי שנים בכל הנכסים שאל האב לו בין בקרקע בין בשאר נכסים: ודין הוא. דלא יחיבין ליה אלא פי שנים כאחד
(א) נראה דל' אחד הבת נבלה לפי מה דזקוקים רב אשי כו'. (ב) סתם כאן וי"ל ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם. כדאמר לעיל וכו'.